

OKM / LAMOS VAPOS KTPO

Otsikko: Vahvistetaan maahanmuuttajien suomen ja ruotsin kielen taitoa, osaamis- ja koulutustasoa ja yhdenvertaisia mahdollisuuksia kouluttautua, työllistyä ja osallistua yhteiskuntaan

1. Tiivistelmä

Maahanmuuttotaustaisten lasten, oppilaiden ja opiskelijoiden suomen ja ruotsin kielen taidon vahvistaminen on olennaista sekä onnistuneen kotoutumisen, koulutussiirtymien että aktiivisen yhteiskuntaan osallistumisen mahdollistamiseksi. Opetuskielen riittävä hallinta on edellytys koulutuksen tasa-arvolle ja koulumenestykselle. Kielen oppimisen tueksi tulee luoda yhtenäinen ja toiminnallinen jatkumo varhaiskasvatuksesta esi- ja perusopetuksen kautta läpi eri koulutusasteille ja työelämään.

Ehdotettavat toimenpiteet:

- Lasten kielellisiä valmiuksia tuetaan nykyistä systemaattisemmin jo varhaiskasvatuksessa ja varhaiskasvatuksen järjestäjille turvataan resurssit lasten kielellisten valmiuksien vahvistamiseen. Myös varhaiskasvatuksen henkilöstön osaamista tulee vahvistaa.
- Perusopetuksessa vahvistetaan maahanmuuttotaustaisen oppilaan oikeutta riittävään kielelliseen tukeen. Luodaan perusopetukseen yksilöllisten tarpeiden mukaan räätälöityjä ja joustavia ratkaisuja mahdollistava kielellisen tuen polku siten, että opetuksessa voidaan tarjota yksilön tilanteen huomioivaa joustavaa tukea oppimiseen ja panostaa erityisesti riittävän suomen ja ruotsin kielitaidon saavuttamiseen esi- ja perusopetuksen aikana. Varmistetaan perusopetuksen valmistavan opetuksen yhdenvertainen saatavuus säätämällä valmistava opetus velvoittavaksi.
- Toisella asteella parannetaan maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden mahdollisuuksia saavuttaa opinnoissa ja työelämässä tarvittava suomen/ruotsin kielen taito osana tutkintokoulutukseen valmentava koulutusta (TUVA), lukiokoulutusta ja ammatillista tutkintoa.
- Aikuisten maahanmuuttajien osalta mahdollistetaan kaikille suomen/ruotsin kielen tai luku- ja kirjoitustaidon koulutusta tarvitseville yhdenvertaiset mahdollisuudet hakeutua vapaan sivistystyön maksuttomaan kielikoulutukseen.
- Korkeakoulutuksessa lisätään, laajennetaan ja vahvemmin resursoidaan kotimaisten kielten oppimismahdollisuuksia sekä toteutetaan niitä myös digitaalisesti. Suomen houkuttelevuuteen opiskelijajamaana ja Suomeen jäämiseen valmistumisen jälkeen voidaan vaikuttaa apurahajärjestelmillä ja taloudellisilla kannusteilla. Ohjataan korkeakouluja rahoitusmallikannusteilla panostamaan kansainvälisten opiskelijoiden työllistymistä edistäviin toimiin. Laajennetaan ammattikorkeakouluissa vuodesta 2010 toteutettua maahanmuuttajien valmentava koulutusta myös yliopistoihin.

Johdanto ja tausta

Suomen väestörakenne muuttuu nopeasti ja vieraskielisten osuus väestöstä kasvaa. Suomessa asui vakituisesti vuoden 2022 lopussa 495 992 äidinkieleltään vieraskielistä henkilöä. Määrä on kaksinkertaistunut 11 vuodessa. Vieraskielisten osuus koko väestöstä on yhdeksän prosenttia.

Suomi/ruotsi toisena kielenä (S2) -opetuksen tilannekuvaa varhaiskasvatuksesta korkeakouluopintoihin selvitettiin opetus- ja kulttuuriministeriön toimesta vuosina 2021-2022. Selvityksen tulokset julkaistiin helmikuussa 2022¹. S2-opetuksen kehittämistyötä on tehty kaikilla koulutusasteilla. Yhtenäisten käytänteiden ja toimivien rakenteiden aikaansaaminen edellyttää vielä varhaiskasvatuksen, opetuksen ja koulutuksen järjestäjiltä yhteistyötä ja kansallista ohjausta. Erityisiä haasteita liittyy myöhään maahantulleiden ja aikuisten opetuskielen taidon kehittymiseen.

Varhaiskasvatus

Lasten kielellisiä valmiuksia tulee tukea nykyistä systemaattisemmin jo varhaiskasvatuksessa. Etenkin varhaislapsuudessa lapsella on hyvät edellytykset omaksua äidinkieltänsä lisäksi suomen tai ruotsin kieli. Varhaiskasvatuslaissa ei ole säännöksiä S2-opetuksesta eikä siihen liittyvistä henkilöstön kelpoisuuksista, eivätkä kunnat saa perusopetusta vastaavasti mitään erillistä valtion avustusta, jos kunta järjestää S2-opetusta varhaiskasvatuksessa. Kuitenkin maahanmuuttotaustaisten lasten ja oppilaiden koulutuspolku tulisi toteutua suunnitelmallisena jatkumona ja yhtenäisenä kokonaisuutena jo varhaiskasvatuksesta lähtien. Varhaiskasvatuksen järjestäjille tulisi turvata resurssit sille, että varhaiskasvatuksessa voidaan nykyistä systemaattisemmin tukea lasten ja erityisesti maahanmuuttajataustaisten lasten kielellisiä valmiuksia. Varhaiskasvatuksessa tulee huolehtia siitä, että henkilöstöllä on valmiudet ja osaaminen tukea ja edistää lasten suomen/ruotsin kielen oppimista.

Perusopetus

Maahanmuuttotaustaisten oppilaiden määrä kasvaa esi- ja perusopetuksessa koko ajan. Maahanmuuttotaustaisten oppilaiden heikompi koulumenestys matematiikan PISA-kokeissa vastaa kahta vuotta verrattuna muiden oppilaiden koetuloksiin. Ero on yksi OECD-maiden suurimpia. Erot kantaväestön ja maahanmuuttotaustaisten oppilaiden välillä ovat säilyneet PISA-kierroksesta toiseen ja lukutaidon, matematiikan sekä luonnontieteiden keskimääräiset tulokset ovat pudonneet vuodesta 2009. Karvin arvioinnin Matematiikan ja äidinkielen taidot alkuopetuksen aikana – Perusopetuksen oppimistulosten pitkittäisarviointi 2018–2020 mukaan suomea tai ruotsia toisena kielenä opiskelevat S2-oppilaat, jotka ovat usein maahanmuuttotaustaisia, olivat jääneet kehityksessä muista jälkeen. Tutkimusten mukaan maahanmuuttotaustaisten saama kieliopetus on liian niukkaa. Maahanmuuttotaustaisten oppilaiden mahdollisuuksia oppimisen ja kielen tukeen sekä perusopetuksen maahanmuuttotaustaisten opetukseen liittyviä pedagogisia käytänteitä on kehitettävä edelleen tutkimustiedon pohjalta. Kieli on keskeinen väline ja mahdollistaja oppimiselle, ja puutteellinen kielitaito voi luoda haasteita oppimiselle. Kielen oppiminen on myös aina yksilöllinen prosessi.

Kansallisen koulutuksen arviointikeskus (Karvi) toteutti kansallisen arvioinnin perusopetukseen valmistavan opetuksen ja oppilaan oman äidinkielen opetuksen tilasta ja vaikuttavuudesta vuonna

¹ Suomi/ruotsi toisena kielenä –opetuksen nykytilan arviointi. Owlgroup 2022. https://owalgroup.com/wp-content/uploads/2022/03/S2-opetuksen_arviointi_170322.pdf

2022. Arviointi kohdistui erityisesti opetuksen tavoitteiden toteutumiseen ja opetuksen järjestämistapoihin. Arvioinnin perusteella valmistavan opetuksen oppilaiden integrointikäytänteitä sekä kontakteja suomen- ja ruotsinkielisiin oppilaisiin tulee vahvistaa muun muassa integroimalla oppilaita alkuvaiheessa perusopetukseen esimerkiksi taito- ja taideaineissa. Integroinnin tueksi tulisi laatia vaihtoehtoisia malleja koulun henkilöstön käyttöön. Oppimisen tukemiseen ja oppilaiden yksilöllisten tarpeiden huomioimiseen tulee kehittää erilaisia uusia keinoja. Opettajat tarvitsevat täydennyskoulutusta ja keinoja oppilaiden tukemiseen ja oppimisvaikeuksiin. Myöhään maahan tulleet on huomioitava nykyistä paremmin valmistavassa opetuksessa. Karvi ehdottaa kansallisessa arvioinnissa valmistavan opetuksen aseman vahvistamista. Kunnat ja opetuksen järjestäjät tarvitsevat pysyvää lisäresursointia yksilöllisten tukitoimien järjestämiseen sekä valmistavassa opetuksessa että esi- ja perusopetuksessa.²

Toinen aste

Maahanmuuttajataustainen opiskelija voi tällä hetkellä vahvistaa suomen/ruotsin kielen taitoa tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa (TUVA), lukiokoulutuksessa ja ammatillisessa koulutuksessa järjestettävässä suomi tai ruotsi toisena kielenä opetuksessa sekä kielitietoisien opetuksen kautta. Ammatillisessa koulutuksessa kielitaidon parantamista voidaan tukea myös opiskeluvalmiuksia tukevien opintojen avulla (OPVA-opinnot) sekä monikielisen opetuksen avulla.

Syksyllä 2022 käynnistyneessä TUVA-koulutuksessa tavoitteena on antaa opiskelijalle valmiuksia hakeutua lukiokoulutukseen tai ammatilliseen tutkintokoulutukseen. Koulutuksen yhtenä tavoitteena on vahvistaa opiskelijan opiskelu/tutkintokielen taitoja, eri tiedonalojen tekstitaitoja sekä viestintä- ja vuorovaikutustaitoja siten, että hänellä on riittävät edellytykset opiskella toisen asteen koulutuksessa.

Ammatillisen koulutuksen OPVA-opintojen tarkoituksena on, että opiskelija hankkii sellaista hänen tarpeisiinsa perustuvaa osaamista, joka antaa hänelle edellytykset osallistua ammatilliseen tutkintokoulutukseen ja osoittaa osaamisensa. OPVA-opinnot voivat sisältää suomen tai ruotsin kielen koulutusta, esim. ammattisuomea.

Ammatillisen koulutuksen tutkinnon osia voidaan järjestää myös monikielisenä. Järjestämisluvassa määrätyn opetuskielen lisäksi koulutuksen järjestäjä voi siis antaa opetusta toisella kotimaisella kielellä, saamenkielellä, romanikielellä, viittomakielellä tai vieraalla kielellä. Monikielisen opetuksen avulla voidaan madaltaa maahanmuuttajataustaisten kynnystä suorittaa tutkinto ja parantaa samalla heidän suomen ja ruotsin kielen taitoa.

TUVA-koulutuksessa, ammatillisessa koulutuksessa ja lukiokoulutuksessa opiskelijan opetuskielen taito kehittyy kielitietoisien opetuksen kautta. Kielitietoisien opetuksen onnistumisen edellytyksenä on, että koulutuksen järjestäjä luo puitteita kielitietoiselle oppimisympäristölle ja opetushenkilöstöllä on osaamista kielitietoisien opetuksen toteuttamiseen.

Haasteena ammatillisessa koulutuksessa on, että opintojen henkilökohtaistaminen ei käytännössä aina tapahdu lain edellyttämällä tavalla. Ammatillisen koulutuksen OPVA- opintoja ei hyödynnetä riittävästi koska koulutuksen järjestäjät eivät osaa hyödyntää po. koulutusta tai kokevat rahoitusjärjestelmän monimutkaiseksi. Lukiokoulutuksen haasteena on opinnoissa tarvittava hyvä opiskelukielen hallinta, minkä hankkimiseksi ei ole selkeää koulutusväylää, kun lukiokoulutukseen

² [Valmistava opetus ja oppilaan oman äidinkielen opetus \(VOMA-arviointi\) - Karvi.fi](#)

valmistava koulutus (LUVA) on poistunut. Lisäksi haasteena on maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden vähäinen kiinnostus lukiokoulutusta kohtaan.

Yleinen haaste sekä TUVA-koulutuksissa että toisen asteen kielen opetuksessa on S2-opettajien puute sekä vähäinen kielitietoisuuden opetuksen tarjonta. Kielitietoisuuden opetuksen käyttöönoton haasteina ovat opetushenkilöstön osaaminen ja oppilaitosjohdon sitouttaminen. Monikielisen opetuksen haasteena taas se, että koulutuksen järjestäjät eivät kattavasti hyödynnä mahdollisuutta monikieliseen opetukseen.

Aikuiset maahanmuuttajat

Aikuisten maahanmuuttajien kohdalla maksuttoman koulutusjärjestelmän ulkopuolelle jäävät nykyisellään ne henkilöt, joille ei heti maahantulon jälkeen ole tarjottu suomen/ruotsin kielen opintoja tai jotka erilaisista syistä johtuen eivät ole kotoutumisajalla ollessaan ehtineet oppia riittävästi suomen/ruotsin kieltä edetäkseen toisen asteen opintoihin tai työllistyä. Näille maahanmuuttajille kielen puutteellinen osaaminen muodostuu umpiperäksi, josta ei löydy tietä eteenpäin kohti osallisuutta yhteiskuntaan ja työelämään. Tähän kohderyhmään lukeutuu esim. työperäiset maahanmuuttajat maatalouden ja puutarhatalouden sekä muissa matalan palkan työtehtävissä, lapsia kotona hoitaneet vanhemmat, sota-alueilta saapuneet traumataustaiset, joiden mahdollisuudet keskittyä oppimiseen maahantulon alkuvaiheissa ovat olleet vajavaiset, henkilöt, jotka saapuvat maista, joissa kaikki eivät pääse osallistumaan koulutukseen, englannin kielellä tutkintoja opiskelleet, joiden suomen/ruotsin kielen taito ei riitä työllistymiseen Suomessa sekä muut työelämän ulkopuolella olevat.

Korkeakoulutus

Korkeakouluissa opiskelee (v. 2021) 20 000 kansainvälistä opiskelijaa, uusia aloittaa vuosittain noin 6700. Tavoitteena on kansainvälisten uusien opiskelijoiden määrän nostaminen 15 000 opiskelijaan vuoteen 2030 mennessä ja Suomeen työllistyvien valmistuneiden opiskelijoiden määrän nostaminen 75 prosenttiin. Laajempaan tavoitteeseen vuoteen 2035 mennessä on se, että vähintään puolet kaikista Suomessa asuvista 25 – 34 -vuotiaista suorittaa korkeakoulututkinnon.

Opetushenkilöstön osaamisen kehittäminen

Täydennyskoulutus

Selvityksen mukaan varhaiskasvatuksen opettajat ja muissa koulutusmuodoissa toimivat opettajat tarvitsevat täydennyskoulutusta S2- opetukseen ja kielitietoiseen opetukseen liittyen sekä myös keinoja oppilaiden tukemiseen ja oppimisvaikeuksiin.

Varhaiskasvatuksen henkilöstö tarvitsee lisäkoulutusta, jotta henkilöstöllä olisi nykyistä paremmat valmiudet tukea varhaiskasvatuksessa olevien eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten oppimista, kehitystä ja hyvinvointia sekä toimia yhteistyössä lasten huoltajien kanssa.

Varhaiskasvatuksen puolella ei ole erillistä varhaiskasvatuksen S2-opettajan tutkintoa tai kelpoisuutta, mutta varhaiskasvatuksen opettajat voivat halutessaan suorittaa täydentäviä opintoja.

Toisella asteella kielitietoisien opetuksen käyttöönoton haasteina ovat opetushenkilöstön osaaminen ja oppilaitosjohtoon sitouttaminen. Monikielisen opetuksen haasteena taas se, että koulutuksen järjestäjät eivät kattavasti hyödynnä mahdollisuutta monikieliseen opetukseen.

Opettajakoulutus

Opettajakoulutuksessa on tarve huolehtia siitä, että kaikki tulevat opettajat saavat riittävät valmiudet kielitietoisien opetuksen toteuttamiseen jo opettajankoulutuksessa. Äidinkielen ja kirjallisuuden opettajiksi opiskelevien sekä luokanopettajien tulisi saada riittävät S2-opetuksen valmiudet. Opettajankoulutuksia on tärkeää kehittää korkeakoulujen kanssa yhteistyössä tutkimusperusteisesti, jotta turvataan riittävä S2- ja kielitietoisuusosaamisen kehittyminen opettajien peruskoulutuksen aikana. Kehitystyössä on tarpeen kiinnittää erityisesti huomiota harjoittelun toteuttamiseen siten, että opetusharjoittelun aikana kohdataan mahdollisimman heterogeenisiä oppilaita.

2. Poliittikatavoitteet

Vahvistetaan maahanmuuttotasaisten oppilaiden ja opiskelijoiden suomen ja ruotsin kielen taitoa. Opiskelijoiden yhdenvertaiset mahdollisuudet päästä toisen asteen koulutukseen ja työelämään paranevat. Toimenpiteiden yhteiskunnallisena tavoitteena on parantaa Suomen hyvinvointia ja taloudellista kasvua vahvistamalla maahanmuuttajataustaisen väestön osaamista. Samalla edistetään maahanmuuttajien kotoutumista, työllistymistä ja osallistumista jatkokoulutukseen. Tavoitteena on myös parantaa toisen asteen koulutuksen asemaa ulkomaalaisen työvoiman houkuttelussa ja työllistymisen edistäjänä.

Suomen/ruotsin kielen kehittämisen polku alkaa varhaiskasvatuksesta. Jotta lasten kielen kehittymistä voitaisiin tukea, keskeistä on, että maahanmuuttajataustaisten lasten osallistumista varhaiskasvatukseen lisätään ja huolehditaan siitä, että henkilöstöllä on tarvittavaa osaamista. Huolehditaan siitä, että varhaiskasvatuksen rahoituksessa otettaisiin huomioon nykyistä paremmin vieraskielisten lasten osuus varhaiskasvatuksessa. Yhtenä mahdollisena ratkaisuna voisi olla se, että laajennetaan vieraskielisten opetukseen myönnettävää erillisrahoitusta koskevan säännöksen soveltamisalaa koskemaan myös varhaiskasvatuksessa järjestettävää suomen/ruotsin kielen opetusta. Näin voidaan vahvistaa varhaiskasvatuksen järjestäjien resursseja kielitietoisien opetuksen toteuttamiseen varhaiskasvatuksessa. Huolehditaan, että varhaiskasvatuksen henkilöstöllä olisi mahdollisuus lisätä osaamistaan kielitietoisesta varhaiskasvatuksesta sekä eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten oppimisen, kehityksen ja hyvinvoinnin tukemisesta.

Varmistetaan, että perusopetuksessa voidaan panostaa riittävän suomen ja ruotsin kielitaidon saavuttamiseen esi- ja perusopetuksen aikana. Pyritään siirtämään maahanmuuttotasaisten oppilaat koulun opetuskielen mukaiseen äidinkieli ja kirjallisuus -opetuksen piiriin nykyistä nopeammin ja varmistetaan, että kielellinen tuki oppimisessa toteutuu. Vahvistetaan lapsen oikeutta opetukseen kaikkialla Suomessa riippumatta asuinpaikasta siten, että perusopetuksen valmistavan opetuksen järjestäminen säädetään opetuksen järjestäjille velvoittavaksi.

Aikuisten maahanmuuttajien osalta varmistetaan vapaan sivistystyön maksuttoman luku- ja kirjoitustaidon ja kotouttavan suomen/ruotsin kielen koulutuksen mahdollisuus myös pidempään

Suomessa olleille maahanmuuttajille, joille kielen osaamisen puute on este muuhun opiskeluun, työllistymiseen ja asioimiseen yhteiskunnassa. Muutoksen johdosta maahanmuuttajiin kohdistuva koulutusjärjestelmän umpiperä saadaan poistettua.

Mahdollistetaan kansainvälisille opiskelijoille riittävä kotimaisten kielten tarjonta, jolla osaltaan parannetaan kansainvälisten opiskelijoiden integroitumista ja valmistumisen jälkeistä työllistymistä, jotta työelämä saa kaipaamiaan korkeasti koulutettuja osaajia. Kansainvälisten opiskelijoiden työllistymis- ja uramahdollisuuksilla on myös suora yhteys Suomen houkuttelevuuteen opiskelu- ja työskentelymaana tulevaisuudessa sekä kansalliseen tavoitteeseen tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksen käytöstä ja 4%:n tavoitteen toteutumiseen.

3. Poliittikkakeinot perusteluineen

Varhaiskasvatus

Selvitetään, miten varhaiskasvatuksen resurssoinnissa voitaisiin nykyistä paremmin ottaa huomioon vieraskielisten lasten varhaiskasvatuksen järjestämisen vaatimat lisäresurssitarpeet. Yhtenä mahdollisena keinona voisi olla se, että muutetaan opetusministeriön asetusta vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteita (1777/2009) siten, että asetukseen lisätään säännös varhaiskasvatuksessa järjestettävästä kielitietoista opetuksesta varhaiskasvatuksen toimintakäytäntöihin soveltuvalla tavalla. Muutos edellyttää rahoitusta valtion talousarvioon. Osana korkeakoulujen jatkuvan oppimisen strategian toimeenpanoa pyritään informaatio-ohjauksen kautta siihen, että korkeakouluilla olisi tarjolla opintokokonaisuuksia, jotka vahvistavat valmiuksia toteuttaa kielitietoista varhaiskasvatusta ja vahvistaa lasten suomen/ruotsin kielen oppimista.

Perusopetus

Luodaan uudenlainen yksilöllisten tarpeiden mukaan räätälöityjä ja joustavia ratkaisuja mahdollistava tukimuoto maahanmuuttotilaisille esi- ja perusopetuksen oppilaille siten, että opetuksessa voidaan tarjota yksilön tilanteen ja tarpeet huomioivaa, joustavaa kielellistä tukea oppimiseen ja panostaa erityisesti riittävän suomen ja ruotsin kielitaidon saavuttamiseen perusopetuksen aikana.

Uudistetaan myös S2/R2 –opetus ja valmistava opetus, jotta kielenopetuksen jatkumo toteutuu. Yhtenäistetään ja selkeytetään opetuksen järjestämisen normipohjaa, rahoitusta, tavoitteita, oppilaaksiottamisen kriteereitä ja käytänteitä. Varmistetaan, että opetus järjestetään vain sellaiselle oppilaalle, jolla on opetukselle selkeä, arvioitu tarve. Maahanmuuttotilaisen oppilaan osalta opetuksen lähtökohdaksi tulee asettaa oppilaan siirtyminen koulun opetuskielen mukaiseen äidinkieli ja kirjallisuus - opetuksen piiriin riittävän nopeasti perusopetuksen aikana, toimiva kielenopetuksen polku läpi varhaiskasvatuksen ja esi- ja perusopetuksen sekä kielenoppimista tukevat toimivat yhteydet muuhun kouluyhteisöön. Vahvistetaan lapsen oikeutta riittävään oppimisen tukeen kaikkialla Suomessa riippumatta asuinpaikasta siten, että perusopetuksen valmistavan opetuksen järjestäminen säädetään opetuksen järjestäjille velvoittavaksi.

Toinen aste

Käynnistetään kehittämishanke suomen ja ruotsin kielten vahvistamiseksi TUVA-koulutuksessa, ammatillisessa tutkintokoulutuksessa ja lukiokoulutuksessa. Hankkeessa luodaan kansallisten kielten oppimispolku jatkumona perusopetuksesta tai TUVA-koulutuksesta toisen asteen tutkintokoulutukseen tehostamalla henkilökohtaistamista, tukemalla nivelvaihetta sekä luomalla valtakunnallisia malleja S2 -opetukseen. Tämä parantaa maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden edellytyksiä saavuttaa riittävä suomen/ruotsin kielen taito suomalaiseen yhteiskuntaan ja työelämään integroitumiseksi.

Hankkeen toteutuksessa huomioidaan oppivelvollisuuden laajentamisen seurannan tuloksia, aikaisempien S2/R2 kehittämishankkeiden tuloksia ja olemassa olevia hyviä käytänteitä. Tutkintotavoitteisten koulutusten ja TUVA-koulutuksen lisäksi toimilla voidaan parantaa kielikoulutusta lyhyemmissä suomalaisille työmarkkinoille pätevöittävässä koulutuksissa ja jatkuvassa oppimisessa.

Aikuiset

Aikuisiin maahanmuuttajiin kohdistuva muutos toteutetaan muuttamalla vapaan sivistystyön lakia siten, että maksuton koulutus ja täysimääräinen valtionosuus ei enää olisi sidottu kotoutumissuunnitelmaan, vaan sen sijaan Opetushallituksen antamiin Kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteisiin tai Lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelmasuositukseen. Muutoksen mahdollistaminen vaatii lisärahoitusta julkisen talouden suunnitelmaan.

Korkeakoulutus

Toteutetaan maahanmuuttaneiden työllistymisohjelma korkeakoulujen, työ- ja elinkeinoministeriön, opetus- ja kulttuuriministeriön ja muiden toimijoiden yhteistyönä. Työllistymisohjelman kautta vahvistetaan edelleen kansainvälisten opiskelijoiden työelämäyhteyksiä ja palveluita sekä suomen- ja ruotsin kielen opetusta ja oppimista.

Ohjataan korkeakouluja suuntaamaan ja kehittämään koulutustarjontaansa erityisesti työvoimapulan aloilla siten, että englannin kielisenä alkava koulutus tuottaisi vahvan suomen tai ruotsin kielen osaamisen ja voisi johtaa myös kotimaisella kielellä suoritettuun tutkintoon. Vahvistetaan kotimaisten kielten opetusta kaikille korkeakouluopiskelijoille.

Parannetaan kelpoisten opettajien saatavuutta koulutusmääriä lisäämällä: erityisesti varhaiskasvatuksen opettajat, erityisopettajat, S2-opettajat, opinto-ohjaajat sekä ruotsin-, saamen- ja romanikielistenopettajat.

4. Kokonaiskustannukset, valtion rahoitus (hallituskauden aikana ja vuosittain) Kustannusarviot voivat tarkentua jatkovalmistelussa.

	2024	2025	2026	2027
Varhaiskasvatus				
Asetuksen (1777/2009) muuttaminen	+ 13 400 000	+ 13 400 000	+ 13 400 000	+ 13 400 000

kattamaan myös varhaiskasvatus				
Esi- ja perusopetus				
Yksilölliset tarpeet huomioiva tukimuoto perusopetuksessa	+ 30 000 000	+ 30 000 000	+ 30 000 000	+ 30 000 000
Perusopetukseen valmistava opetus velvoittavaksi (2023 tilanteen mukaan)	+ 5 000 000	+ 5 000 000	+ 5 000 000	+ 5 000 000
Vapaa sivistystyö				
Maksuton luku- ja kirjoitustaidon ja muun kotouttavan suomen/ruotsin kielen koulutus kaikille aikuisille maahanmuuttajille	+ 5 000 000	+ 5 000 000	+ 5 000 000	+ 5 000 000
Toinen aste				
Suomen/ruotsin kielen polku TUV- koulutuksesta toiselle asteelle	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000
Korkeakoulutus				
Kielenopetus ja työelämäyhteyksien vahvistaminen (Maahanmuuttaneiden työllisyysohjelma)		25 000 000€	25 000 000€	25 000 000€
Opettajankoulutus				
Opettajien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön osaamisen vahvistaminen täydennyskoulutuksen kautta: S2 –opetus, kielitietoinen opetus- kaikki koulutustasot	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000

5. Arvio politiikkakeinojen vaikutuksista

Rahoituksen osoittaminen mahdollistaisi sen, että kunnat voisivat tarjota vieraskielisille varhaiskasvatuksen piirissä oleville lapsille nykyistä kattavammin tukea kielellisten taitojen oppimiseen ja tämä edistäisi lasten kotimaisten kielten osaamista. Kaikille varhaiskasvatuksen järjestäjille myönnetty rahoitus myös turvaisi sen, että kielellistä tukea olisi tarjolla yhtäläisesti lapsen asuinkunnasta riippumatta.

Perusopetuksen osalta esityksillä vahvistetaan maahanmuuttotaustaisten oppilaiden perus- ja kielitaitoja niin, että ne heillä on yhdenvertaiset mahdollisuudet hakeutua toisen asteen koulutukseen sekä vahvistetaan koulutuksellista tasa-arvoa ja vähennetään sosioekonomista segregaatiota.

Esityksellä luodaan suomen/ruotsin kielen polku TUVA-koulutuksesta toiselle asteelle. Tämä edistää opiskelijoiden jatkokoulutukseen ja työelämään siirtymistä.

Aikuisten maahanmuuttajien kohdalla muutos mahdollistaa kaikille suomen/ruotsin kielen tai luku- ja kirjoitustaidon koulutusta tarvitseville yhdenvertaiset mahdollisuudet hakeutua vapaan sivistystyön maksuttomaan kielikoulutukseen.

Maahanmuuttajataustaisten työllistyminen ja siirtyminen jatkokoulutukseen nopeutuu. Uudistuksella vastataan osaavan työvoiman tarpeeseen.

Tutkinnon suorittaneista kansainvälisistä opiskelijoista nykyistä suurempi osuus työllistyy Suomeen koulutustaan vastaaviin tehtäviin.

6. Yhteyshenkilöt ja yhteystiedot (puhelin, sp-osoite)

Varhaiskasvatus, perusopetus, vapaa sivistystyö:

Ylijohtaja Eeva-Riitta Pirhonen, OKM, puh. +358 295 330 258, eeva-riitta.pirhonen@gov.fi

Toinen aste:

Ylijohtaja Petri Lempinen, OKM puh 0295 330 180, petri.lempinen@gov.fi

Korkeakoulutus:

Ylijohtaja Atte Jääskeläinen, OKM, puh. +358 295 330 309, atte.jaaskelainen@gov.fi